

въ Русия, но и отъ онѣзи, вършени на западъ. Руската цензура и руската реакция не сж му прѣчили въ това: или по-право — тѣ му прѣчили въ сжщитѣ размѣри, въ каквито прѣчеха на цѣлата руска цивилизация, да прогресира, и на цѣлата интелигенция, безпрѣпятствено да изпълни дългътъ си къмъ напрѣдкътъ на своята страна. Ала тая реакция не можеше да убие съвсѣмъ възможността да се прояви свободната мисль: тя е ретуширала, но нейнитѣ лъчи си проби- ваха пжтъ; реакцията духаше свѣщъта, истината палѣше огньове, които не блѣшукаха, а горѣха. За- творена до 20-тѣ години на миналия вѣкъ за новитѣ идеи, които се създадоха въ центрове, далечъ отъ нея, потопена до гуша въ деспотизмъ и робство, Русия бѣ наводнена, до колкото бѣ възможно, отъ модернитѣ идеи едва къмъ 1825. година, откогато започнаха пър- витѣ по-сериозни бунтове противъ стария редъ. Къмъ 1830—45. година, духътъ на пропаганда чрѣзъ скрити дружества я бѣше широко обгърналъ. Колкото и да издигаха високо китайскитѣ стѣни, февруарската кър- вава разправия пораздвижи интелигенцията, защото това силно революционно движение намѣри най-голѣмъ екотъ въ Полша — язвата на сѣверната империя. За- кипѣха страститѣ, закипѣ единъ усиленъ литературенъ животъ. Славата на Пушкина, Гоголя, Кримова, Бѣли- нски и на още цѣла плеада талантиливи писатели, прѣскокна твърдитѣ стѣни на рускитѣ сѣминарии. Сла- вата и ученията на тѣзи писатели, както и тие на славянофилитѣ отъ колѣното на Аксаковци, стигнали и прѣминали каменния зидъ и на одеската семинария, въ която училъ младиятъ Ботю. Можемъ да си прѣд- ставимъ жедността, съ която той е поглѣщалъ но- витѣ знания. Венелинъ, книгитѣ на когото слѣдъ 4—5 години самъ прѣведе и издаде на български, бѣше най-любимиятъ му писателъ, който при всичката огра- ниченостъ на своитѣ идеи, съ славянофилскитѣ си на-